MIKAEL

ETT DRAMA I FYRA AKTER AF

TOR HEDBERG

----------- STOCKHOLM ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1908

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken, som tillhör University of Michigan Library, har scannats i augusti 2004 av Google Books. Den anpassades för Projekt Runeberg i juni 2013 av Bert H.

DRAMATS PERSONER

OLOF HERMENIUS.

MARTA HERMENIUS.

EDIT MORLAND.

MATTIAS WOLCKER. HENNING WITT.

ANDERS I FJÄLLBODARNE. SARA.

MIKAEL.

SYNER:

LAPPKUNGEN.

EN TÖCKENSKEPNAD. MIDSOMMAR.Första akten.

Olof Hermernas' arbetarnm, stort, mycket enkelt, nästan tarfligt möbleradt. Utefter väggarna öppna hyllor med böcker. Inga taflor eller andra prydnadsföremål. På högra väggen ett bredt fönster. Framför det, snedt utåt, ett skrifbord, öfverfylldt med papper. P& dess ena höm ett glas med konvaljer. Längre mot fonden, till vänster, ett rnndt bord med tidskrifter och tidningar, ett par fotografiställ m. m. Vid det ett par bekväma stolar. I fonden dörr till tambnren, till vänster dörr till v&ningen.

MARTA

kommer i tamburdörren. Hon har gråa slingor i det slätt uppkammade håret, men ansiktet är ännu ungt, fastän mycket blekt, med nästan genomskinlig hy och något tärda drag. Pannan är bred och vackert formad öfver ett par hektiska ögon. Hon stannar i dörren, vänder sig och talar ntåt.

Var god och stig in här!

HENNING WITT.

kommer från tambaren och går förbi henne in i rummet. Han är helt nng, omkring tjngn år. Ser sig omkring med stora, ifriga ögon.

Är det — hans rum?

MARTA.

Ja, det år min brors] arbetsrum. Det är, som ni ser, mycket enkelt. Men han vill ha det så.HENNINO.

Ja — naturligtvis.

MARTA.

Känner ni min bror?

HENNINO.

Nej. Det vill säga: jo! Jag känner honom

— bättre än någon.

MARTA.

Ni menar: genom hans arbeten.

HENNING.

Ja.

MARTA.

Säg mig: har ni icke varit här en gång förr?

HENNING.

Jo — men då var ni visst inte hemma. Det var jungfrun som öppnade.

MARTA.

Så egetl Jag tycker alldeles jag känner igen er.

HENNING.

Ni bar kanske sett mig ute.

MARTA.

Har jag inté mött er i trapporna?

HENNING

I trapporna? Nej.

MARTA

anvisar honom en stol vid det bortre bordet.

Men sätt er dålHENNINO.

Tack, jag står lika gärna.

Närmar sig akrifbordet och betraktar det MARTA.

Ja, det är hans skrifbord. Det ser så slarf-vigt ut, men ingen får röra vid hans papper. Inte ens jag

HENNING

som sträckt at handen mot akrifbordet, drar den hastigt tillbaka.

Förlåt! Jag ville bara —

MARTA.

Hvad?

HENNING.

Se hans stil.

MARTA

sm&ler.

Nåja — se då! Jag tar det på mig.

HENNING

tar det öfversta arket, betraktar det vördnadsfullt.

Vet ni hvad han skrifver nu?

MARTA.

Nej, han talar aldrig om sådant.

HENNINO.

Jag vet.

MARTA.

Ni?

HENNINO.

Jag vet hvad han — måste skrifva.MARTA.

Så säker ni är! — Jag har bestämdt sett er förr. När var ni här?

HENNING

lägger vårdslöst ifrän sig papperet, vänder sig emot henne.

Det är kanske en vecka sen.

MARTA.

Och min bror tog inte emot er?

HENNING.

Han hade inte tid.

MARTA.

Han är så omöjlig med sådant. Blef ni ond?

HENNING.

Nej. Han kunde ju inte veta, hvem jag var.

MARTA.

Hvem är ni då?

HENNING.

Henning Witt, filosofie kandidat.

MARTA

Det säger mig så litet.

HENNING.

Om ni kom till Uppsala, skulle ni nog få höra talas om mig. — Om er bror kom i

MARTA.

Det gör han nog inte. Han har alltid varit skygg för människor, men det har tagit till med åren. Nu är det med knapp nöd jag kan förmåhonom att gå ut — och bara en stund på morgonen. Och att träffa någon —!

Skakar p& hufvudet.

HENNING.

Hvad beror det på?

MARTA

Har ni sett min bror?

HENNING.

Ja.

MARTA.

Tycker ni att han ser — löjlig ut?

HENNING.

Nej. Egendomlig, originell — men löjlig, nej I Jag har inte tänkt mig honom annorlunda. Så måste ju Olof Hermenius se ut. Just så.

MARTA.

Men han har fått för sig att människor finna honom löjlig. Isynnerhet sen man börjat karikera honom i tidningarna. Och det plågar honom så

— han som är så stolt.

HENNING.

Då förstår jag, hvarför han är rädd för mig.

MARTA.

Rädd?

HENNING.

Ja, åtminstone ser det så ut. Jag mötte honom en gång ute — det var alldeles här vid porten, och då beslöt jag att tilltala honom. Men jag hade knappt hunnit säga mitt namn, förr änhan mumlade något som jag inte kunde uppfatta, och så — sprang han ifrån mig.

MARTA.

Sprang han?

HENNING.

Ja, uppför trapporna. Det såg verkligen så löjligt ut.

De skratta båda.

MARTA åter allvarsam.

Egentligen är det tragiskt. Att han skall vara rädd för människorna, han som — Ser på Henning. Men, jag vet ju inte, hvad ni tänker om min bror.

HENNING

högtidligt.

För mig är han århundradets störste tänkare.

MARTA

str&lande.

O ja — är han inte? Är han inte?

HENNING.

Ingen beundrar och älskar honom så som jag. Ingen förstår honom som jag.

MARTA.

Tack, tackl Tack för att ni koml Ni är den förste som säger det. Så många år jag väntat på det! Jag har ju alltid vetat det — ända sedan jag var barn har jag vetat det, men jag behöfde få höra det — en enda gång. Hon går till honom, tar hans händer, kramar dem. Han drar sig, blyg och något besvärad, undan henne. Vill ni verkligen inte sittaner? Ni måste träffa min bror. Han kommer nog snart. I den här stolen, det är den bekvämaste. De sätta dg vid bortre bordet. Säg mig, är det flere som tänka så som ni?

HENNING.

Ja, bland oss unga har han många anhängare. Och det blir flere och flere. Skaran växer.

MARTA.

Så underligt det låter — så otroligt 1 Men, när ni säger det, tror jag det. Ser på honom, ler. Ni är — den första svalan 1

HENNING.

Ål

MARTA.

Ack, ni vet inte, hvad det kan kännas kallt och ensamt mången gång, när man tror att man bara har fiender omkring sig. Olof, han lefver ju för sitt arbete, han kan glömma det, men jag, som bara lefver för honom, jag behöfver litet värme ibland. Vi äro så ensamma 1 Ja, ni är vår ende vän!

HENNING.

Nu öfverdrifver ni.

MARTA.

Nej, det är så. Under Uppsalatiden hade han ju några vänner, men när han icke fick professuren och vi flyttade därifrån, öfvergåfvo äfven de honom. Eller han dem. Och sedan

— ingen!HENNING.

Lefver ni verkligen bara för honom?

MARTA.

Ja.

HENNING.

Det tycker jag är — stort.

MARTA.

Å nej, det är så naturligt. Om ni kände vårt lif.

HENNING.

Berätta litet!

MARTA.

Inte om mig. Det är för öfrigt ingenting att berätta. Men om honom. Tyst — nu kommer han visst. G&r till fonddörren, öppnar den och lyssnar. Nej, det var inte han. Hvad han dröjer i dagi

Gir tillbaka till sin plats. Henning har under tiden tagit en fotografi fr&n bordet och betraktar den. Det är ett porträtt af vår far, då han var ung.

HENNING.

Han var ju präst?

MARTA.

Ja. Han blef det, mest för brödets skull, fast vi ju äro af en gammal prästsläkt. Han var mycket begåfvad, men kunde aldrig taga någon examen. Han hade en ovanligt stor och vacker röst — det var visst det som blef hans olycka. Jag har hört sägas att han var den mest berömde Glunten på sin tid. Tidtals drackhan mycket. Slutligen var det några af hans ungdomskamrater, som togo hand om honom, lagade att han blef prästvigd och skaffade honom ett pastorat — ett regalt — på landet. Då gifte han sig. Vår mor var en bondflicka. Olof var äldst — jag var den yngsta; två syskon dogo som barn — samtidigt — och året därefter också vår mor. Då började far att dricka igen. L&gger handen öfver ögonen. Nej, jag kan inte berätta det.

HENNING

afledande; visar p& ett annat porträtt på bordet.

Hvem är det?

MARTA.

Ser ni inte det? Det är ju jag — som flicka.

HENNING.

Ja visst — ni har samma ögon.

MARTA.

Jag var bara tio år då. Det togs samma år som min mor dog. Det år, som afgjorde mitt lif.

Hon gitter tyst en gtnnd. Han ser spändt och väntande på

henne. Olof var tjugu år, hade nyss blifvit student. Han hade blifvit försenad af sjuklighet. Jag kände honom så litet — jag beundrade honom, men på långt afstånd. Men när våra syskon dogo och det blef tomt emellan oss, var det som om vi kommo hvarandra närmare. Och allt det andra förde oss också samman. Men aldrig vågade jag drömma om att jag skulle få hans förtroende — jag, en liten flicka, i kort klänning och flätal Hvad jag kände mig liten, och hvad jag beundrade honom!Så var det en natt, en vinternatt, som vi gingo hem från en bjudning, han och jag, ensamma. Det var kallt, vi gingo fort, och han hade tagit min band, för att jag skulle kunna hålla jämna steg med honom. Han hade lidit någon förödmjukelse, som alltid när han var borta. Jag såg det på hans min, på hans läppar som darrade. Och då — plötsligt — fylldes jag af ett begär att offra mig för honom. Den tanken, att han var min bror, fick för mig en ny, stor, mystisk betydelse — som — som — ett sakrament 1 Kanske anade han hvad jag kände, ty plötsligt började han att tala — först tvekande, afbrutet, sedan som i ett slags berusning. Om allt talade han: sina drömmar, sina planer, sin framtid, sitt kall, som redan stod klart för honom. Jag lyssnade, och mitt hjärta blef så stort af stolthet och förundran. Snön knarrade under våra fötter och himlen var full af stjärnor. Och jag tyckte, att vi voro ensamma i världen, min stora bror och jag — och att världen var hans!

Det var första gången. Sedan var jag hans enda förtrogna i många år — ända tills--

Hon afbryter råg, stiger npp och går öfver golfvet HENNING.

Hvad?

MARTA.

Jag kan icke berätta er allt heller. Första gången ni är här.

HENNING.

Får jag komma tillbaka då?MARTA.

Ja visst. Ni är så ung, men — jag önskar ni kunde bli min brors vät).

HENNINO.

Och er?

MARTA.

Ja, då blefve ni också min.

HENNING

reser sig.

Jag skall aldrig glömma, hvad ni nu berättat mig.

MARTA.

Ni tänker väl inte gå? Skall ni inte vänta på min bror?

HENNING.

Jag vill helst inte träffa honom i dag. Får jag komma tillbaka i morgon?

MARTA.

Som ni vill. Men hvarför?

HENNING.

Så hinner ni förbereda honom. Och så

— ser på henne, djärft — får jag träffa er i morgon också.

MARTA.

Välkommen) Jag skall tala med min bror om er. Henning Witt — var det inte så?

HENNING.

Jo.

2. — Mikael.MARTA

leende.

Filosofie kandidat?

HBNNINO misstänksam, sårad.

Ja.

MARTA.

Ack förlåt! Jag menade intet ondt. Ni har gjort mig så glad — så glad som jag inte varit på länge. Välkommen i morgon!

Hon räcker honom handen. Han tar den, trycker den kraftigt, bugar sig och går.

Hon följer honom ut i tamburen. Kommer tillbaka, går till bordet och ordnar porträtten, hvarvid hon en stund betraktar sitt eget och småler. Hon andas djupt, går till fönstret och slår upp det, drar undan gardinerna, så att solen strömmar in i rummet. Står vid fönstret, seende ut, försjunken i tankar.

OLOF HERMENIUS kommer från tamburen. Han är bortåt femtio år, redan starkt gråsprängd. I sin klädsel, svart lifrock, något vårdslös, dock icke för påfallande. Gestalten skef och framåt-böjd, rörelserna på samma gång nervösa och tafatta. Ansiktet starkt markeradt, med skarpa, liffnlla drag, liksom systerns präglade af gammal släkt. Hennes vackra panna återfinnes hos honom, men fastare och mäktigare utbildad. Han ser icke Marta, går direkt till skrifbordet och ställer sig framför det, med de knutna händerna på bordsskifvan. Betraktar det med en hatfull blick.

MARTA vänder sig emot honom.

Du har tagit en lång promenad i dag.OLOP.

Är du där? Inte längre än vanligt. Hvad är klockan?

MARTA.

öfver tio.

OLOF.

Så mycket I Vill du ge mig min arbetsrock.

Marta går till vänster, kommer strax tillbaka med en något sliten arbetsrock. Under det han byter:

MARTA.

Är det inte ett härligt väder i dag?

OLOP

förströdd.

Jo — jag tror det.

MARTA.

Tror du?

OLOP.

Ja, jag menar — För resten var det nog vackert.

Marta tar hans rock, går nt med den, kommer tillbaka. Under tiden sätter han sig vid gkrifbordet.

MARTA.

Tänk — om några dar är det midsommar.

OLOF.

År det?

MARTA.

Jag skulle så gärna resa bort litet öfver midsommar. Någonstans ut på landetOLOF.

Resa bort?

MARTA.

Ja — bara på några dar.

OLOF

missnöjd.

Res då. Jag hindrar dig inte.

MARTA.

Jag menar naturligtvis tillsamman med dig.

OLOF.

Jag kan inte resa, det vet du väl.

MARTA.

Du behöfde så väl hvila dig.

OLOF.

Har inte tid att hvila mig.

MARTA.

Du ser så trött ut. Ja, Olof, så trött — och så gammal.

OLOF rynkar pannan.

Gammal?

MARTA.

Jag menar — grå.

OLOF.

Har du inte sett det förut?

MARTA.

Nej — icke så. I dag åtminstone skulle du hvila dig.OLOF

ot&ligt

Har inte tidl Gå nu.

MARTA

dröjande.

Mötte du inte någon i trappan?

OLOF.

Jo, det var sant. Jag mötte den där unge mannen igen. Han är bra besynnerlig. Det är som han vore rädd för mig.

MARTA

ler.

Hvarför tror du det?

OLOF.

Han hade så brådtom att komma förbi mig.

MARTA.

Han har setat här en lång stund och talat med mig om dig.

OLOF.

Här? I mitt rum! Jag har ju--

MARTA.

Så han beundrar dig! Han säger att du är århundradets störste tänkare.

OLOF

sårad.

Århundradets?

MARTA.

Och han — ja, han är nog litet rädd fördig. Han vågade inte vänta på dig. Men han kommer igen i morgon.

OLOF

hastigt

Jag tar inte emot honom.

MARTA.

Det måste du! Gör det för min skull, Olofl

OLOF.

Hvad vill han mig?

MARTA.

Bara lära känna dig. Han är ju din lärjunge.

OLOF.

Mina lärjungar — äro inte födda ännu.

MARTA.

Jag är så glad, Olof, så glad! Nu kommer det alltsamman — framgången, äran — allt som vi så länge väntat på.

OLOF.

Jag har slutat vänta.

MARTA.

Och då kommer det. Han säger att hela ungdomen börjar samlas omkring dig.

OLOF g&r oroligt i rummet.

Hvad vilja de mig? Hvarför ha de inte kommit förr? Nu vill jag inte veta af dem längre. Jag behöfver ingen. Stannar. Och vet du hvad de vilja? Binda mig vilja de — binda mig— 88 —

med mina egna snaror. Men jag låter inte binda mig. Ännu är det icke slut — ännu är jag icke färdig. S&tter sig vid skrifbordet. Nej — ännu är jag icke färdig. 1 dag får ingen störa mig — hör du — ingen) Marta går mot v&nster. Fönstretl Hvarför har du inte stängt fönstret?

MARTA.

Behöfver det verkligen stängas?

OLOF.

Ja, det vet du väl.

MARTA går och stänger fönstret

Solen lyser så vackert i dag. Och just på dig, där du sitter.

OLOF.

Drag för gardinen!

MARTA

gör så.

År det nu bra?

OLOF.

Ja.

MARTA.

Solen, vinden, hela den vackra morgonen utestängd! Se'n är det bra! Du ville visst helst vara där hvarken sol eller stjärnor skina.

OLOF

ser misstänksamt på henne.

Hvad är det med dig i dag?MARTA lätt förvirrad.

Med mig? Ingenting.

Går till vänster.

OLOF

fattar pennan, ser sig omkring på bordet, ropar häftigt

Marta 1 Marta!

MARTA kommer tillbaka.

Hvad är det?

OLOF.

Hvar är manuskriptet?

MARTA.

Hvilket manuskript?

OLOF.

Mitt manuskript! Det som jag skref på i går. Här låg det — midt på bordet. Just här! Och nu finns det inte.

MARTA går till honom.

Naturligtvis finns det.

OLOF.

Se själf! Då hon sträcker ut handen mot bordet, skriker han: Rör inte!

MARTA.

Men Olof — försök då att behärska dig litet!

OLOF reser sig.

Det är oerhördt! Jag begär bara en sak,en enda sak: att få vara i fred — här — i mitt rum, inom dessa fyra väggar, på detta stycke golf, som är mitt. Ty det här är mitt, här härskar jag, endast jagl Här är min värld, som jag själf

har skapat. Här lyser min sol, mina stjärnor. Du talar om morgonen — vet du hvilken morgon, som gryr här inne och som skall lysa öfver världen, länge, länge sedan du är borta.

MARTA.

Nej, men jag ville så gärna veta det.

OLOF något lugnare.

Ville du? Inte än — men snart kanske, snart 1 Hvar är manuskriptet?

MARTA.

Låt oss då sökal

ÖLOF skriker p& nytt.

Rör inte vid bordet! Manuskriptet är borta. Kanske han som var här stulit detl

MARTA.

Men Olofl

OLOF.

Nu var jag så full af arbetslust — så säker på min dagl Och så — allt förloradtl Allt för-loradt1

Sjunker ihop i skrifstolen.

MARTA.

Kära min vän, hvad du är öfveransträngd!OLOF sluter ögonen.

Ja, jag är litet trött. Jag sof inte i natt.

MARTA.

Inte alls?

OLOF.

Mycket litet. Först på morgonen somnade jag. Och jag drömde —

MARTA.

Hvad?

OLOF ser bort

Jag minns inte längre.

MARTA

tar papperet på bordet som Henning Witt lagt andan.

Är det det här?

OLOF 8er på det, likgiltigt

Ja. Det är det. Lägg det däri Se blommor — liljekonvaljer!

MARTA.

Det var en liten flicka, som bjöd ut dem i morse. En liten, blek stackare. De dofta så härligt. Få de stå?

OLOF.

Ja — de störa mig inte. De äro så stilla, så tysta — de fordra intet. Ser på henne. De äro som du, Marta!MARTA

djupt.

De vilja vissna och dö för dig.

OLOF vänligt, litet v&rdslöst.

Lilla syster 1 Gå nu!

MARTA g&r mot vänster, stannar.

Ringde det inte?

G&r ut i tamburen.

Ljudet af röster höres därutifrån.

MARTA kommer äter in.

Olof — det är doktor Wolcker!

OLOF reser sig.

Mattias!

MATTIAS WOLCKER

kommer frän tamburen. Han är vid Olofs &lder, men ser yngre ut. En groft byggd gestalt med nägot oädla drag. Bär glasögon.

Just han! Det var tur jag träffade dig hemma. Hur står det till?

De hälsa pä hvarandra med en kort handtryckning. OLOF.

Tack! Och du?

MATTIAS.

Godt — som vanligt.

OLOF ser pä honom.

Det var längesedan jag såg dig.MATTIAS.

Ja. Eller jag dig. Ty du syns ju aldrig numera. Vänder dg till Marta. Inte heller ni, fröken Marta.

MARTA.

Jag är nog ute ibland. Men Olof sitter alldeles för mycket inne. Kunde ni inte säga honom det, doktor?

MATTIAS.

Det kunde jag nog. Men svarar ni för att han lyder mig?

MARTA skakar p& hufvudet

Ack nej, tyvärr.

MATTIAS.

Ja, ser ni, jag är van att man lyder mig.

OLOF.

Vill du inte sitta ner?

MATTIAS.

Tack. Min tid är knapp. Min vagn väntar här nedanför.

OLOF.

År det något särskildt du vill mig?

MATTIAS.

Ja, jag har ett ärende till dig.

Ser p& Marta.

MARTA.

Jag skall gå. Jag går ut, Olof, och kommer inte hem förr än till middagen. Adjö, doktorn!Tänk, i dag är det en lyckodag — när äfven v&ra gamla vänner komma till ossl

Går till vänster.

MATTIAS ser sig omkring.

Det här är således det allra heligaste 1 Strängt, som sig höfresl Och fridlyst — eller hur?

OLOF

otåligt.

Du hade ett ärende?

MATTIAS.

Ja Lyssnar åt tamburen. Är det din syster som går?

OLOF.

Ja — antagligen.

MATTIAS

sätter sig.

Då väntar jag tills hon har gått.

Tystnad.

OLOF.

Alltså — ett ondt ärende?

MATTIAS.

Hvarför ondt?

OLOF.

Jag anade det med detsamma du kom.

MATTIAS.

Tack! Man hör ljudet af en dörr som gtttnges. Om det är ondt eller godt, vet jag inte. Men — alltnog — det är en person i staden, som önskar träffa dig.OLOF.

I dag tycks man ha sammansvurit sig. Jag har inte tid.

MATTIAS.

Det är någon som du inte kan neka ta emot.

OLOF.

Kan jag inte? Jag förstår inte — hvarför kommer du som medlare?

MATTIAS.

Inte för din skull.

OLOF.

Hvem är det?

MATTIAS.

Kan du inte gissa?

OLOF.

Nej. Slagen af en plötslig tanke, går intill honom. Du menar väl icke —? Mattias nickar. Edit?

MATTIAS.

Jo, fru Morland är i staden och vill träffa dig.

OLOF.

Edit här! Med sin man?

MATTIAS.

Så vidt jag vet — ensam.

OLOF

orolig.

Hvad vill hon mig?

MATTIAS

ler.

Ja, det vet jag inte. Kan du inte — ana?OLOF.

Det är ju slut. För längesedan slut!

MATTIAS.

Blir något någonsin slut?

OLOF.

Det måste vara slut. Jag vill inte träffa henne.

MATTIAS.

Kan du neka?

OLOF.

Jag vill inte rifva upp alltsamman igen. Jag är midt uppe i ett stort arbete — det skulle förstöra alltsamman. Det måste hon förstå.

MATTIAS.

Tror du ? Reser sig. Alltså — du vill icke råka henne.

OLOF.

Jag kan icke. Icke nu.

MATTIAS.

Godt. Hon skall genast få veta det. Hon väntar nämligen nere i vagnen.

OLOF.

Här? Utanför porten?

MATTIAS.

Ja.

OLOF.

Edit — här! Hans ansikte lyser upp, han stannar i sin oroliga vandring. Vill du be henne komma upp! Eller skall jag — ?MATTIAS.

Nej, jag skall ju ändå gå. Adjö dål

OLOF.

Adjö.

MATTIAS går, vänder sig i dörren.

Jag lämnar tamburdörren öppen. S& be-höfver hon inte ringa.

OLOF

nickar förströdt. Mattias ut Då Olof är ensam, rätar han upp sig, andas djupt, tar sig med handen åt hjärtat Ser framför sig, liksom sökande fånga en minnesbild. Edit? Går i rummet, stannar. Gick Marta?

Han går hastigt nt till vänster, lämnande dörren öppen efter sig.

EDIT MORLAND kommer i tamburdörren. Hon är klädd i en enkel, men elegant promenaddräkt Har tätt, nerfälldt flor. Stannar i dörren, Intar sig ett ögonblick mot dörrposten.

OLOF

från vänster; fram emot henne, stannar halfvägs.

Edit t

EDIT kort, andfådd.

Jag m&ste tala med dig. Är du ensam?

OLOF.

Ja. Men st& då inte vid dörren. Kom in!

EDIT

går in i rummet, sätter sig vid bortre bordet.

Jag sprang så uppför trappan. Otåligt. Stäng då dörrarna I

rOLOF

går ut i tamburen, stänger yttre dörren, sedan den inre. Går och sätter sig på andra sidan bordet.

Du häri

EDIT.

Ja, nu är jag här! Jag trodde aldrig jag skulle komma.

OLOF.

Besynnerligt! Det var om dig jag drömde i natt.

EDIT.

Drömde du? Hårdt. Ja, det var nog besynnerligt.

OLOF.

Floret! Får jag se på dig!

EDIT

lyfter floret; de betrakta hvarandra under tystnad.

Gammal?

OLOF.

Nej. Du är dig lik. Så vacker! Men så allvarlig? Så sträng? Hvad har händt?

EDIT reser sig, i uppror.

Å — du!

OLOF reser sig också.

Hvad är det, Edit? Säg då!

EDIT.

Nej — nej. Det är bäst jag går.

OLOF.

Hvad har händt?

3. — Mikael.EDIT behärskar sig.

Vet du, att det är åtta år, som vi icke sett hvarandra?

OLOP.

Åtta årl Ja.

EDIT.

I åtta år har du inte frågat efter mig. Och så — frågar du hvad som händt.

OLOF.

Du missförstår. Jag fick det intrycket, att det var något som händt nu. Och att det var därför du kom.

EDIT.

Nej, nu har ingenting händt. Men — hvad som har händt, är inte begrafvet. Ja, vänta! Du skall få veta allt. Sätter sig åter. Låt mig lugna mig litet. Tänk — när jag gick uppför trappan hade jag samma känsla som förr — af rädsla och af djärfhet. Af att vara en brottsling och en utvald. Ser p& honom. Det är underligt, efter allt som händt.

Din syster?

OLOP.

Hon är utgången.

EDIT.

Jag tyckte jag såg henne komma ut genom porten strax innan doktorn kom tillbaka. Men jag tror icke hon såg mig. Jag hade stigit ur — var på andra sidan gatan. Hatar hon mig ännu?OLOF.

Marta hatar ingen.

EDIT.

Den guds ängeln 1 Och ni håller alltjämt ihop. Hvarför gifter hon sig inte?

OLOF

ler.

Marta!

EDIT.

Ja, jag vet — för din skull! Allt för din skull!

OLOF.

Aldrig skulle Marta tänka på att gifta sig.

EDIT.

Hvad vet du om det? Hon är väl kvinna, hon också. Fast — gud vet! Ser sig omkring. Det är ditt arbetsrum?

OLOF.

Ja. Vill du inte taga af dig? Du ser så främmande ut.

EDIT.

Kanske — det blir nog varmt. Reser sig. D& Olof gör min af att hjälpa henne, afböjer hon det, otåligt. Låt vara! Du är väl lika tafatt som förr, tänker jag! Tar af sig hatt och kappa; ser sig omkring i rummet, granskande, går till skrifbordet Så mycket papper! Stackars du! Går tillbaka till sin förra plats, sätter sig. Men jag tycker om ditt rum. Lutar sig tillbaka, sluter ögonen. Här är så svalt — så stilla! Efter någon tystnad. Hvarför lämnade du mig?
OLOP.

Jag var rädd för dig, rädd att bli bunden. Och dessutom — jag m&ste det.

EDIT.

Ja — måste! Äfven jag måste.

OLOF.

Men nu, när jag sitter här och ser på dig, är det som det aldrig varit. Skilsmässan 1 Jag förstår inte, att det är så längesedan. Åtta år?

EDIT

sakta.

Det finns bevis.

OLOF.

Jag tycker, att det var i går vi skildes Bara en natt mellan vårt sista möte och nu.

EDIT.

En lång nattl Tänk, din röst är lika ung som förr, lika ung — och tagande. Men grå har du blifvit I

Tala meral När jag hör din röst, glömmer jag.

OLOF.

När jag hör din röst, minns jag. Bara ditt namn var som en pånyttfödelse. Blodet rinner fortare i mina ådror, mitt hjärta slår lugnt och starkt, mina nerver darra icke. Hvad vi höra samman, Editl

EDIT.

Ja. Som två — fördömda!OLOF.

Hvad säger du? Fördömda? Nej, som två utvaldal

EDIT.

Jag trodde det — en gång.

OLOF.

Tro det än! Hvad betyder skilsmässan, hvad betyder — »er p& henne — det — alltsamman? Fördömda? Jag förstår inte.

EDIT.

Du skall förstå.

OLOF.

Tala då!

EDIT

nickar; sitter orörlig, talar med trött, nästan uttryckslös stämma.

Det var på våren du reste. Sedan, på hösten, födde jag ditt barn.

Mitt barn!

OLOF reser sig.

EDIT

nickar.

Det var en svår tid, den svåraste i mitt lif. Jag förstår ännu icke hur jag kom öfver den. Det var doktor Wolcker som hjälpte mig. Litet gynnades jag ju också af omständigherna. Morland hade just då blifvit förflyttad till Haag. Vi kommo öfverens om, att jag skulle stanna hemma öfver sommaren och komma efter honom först på hösten. Jag vet icke om han misstänktenågot, vi lefde ju redan då som främlingar för hvarandra. Jag stannade här ett par månader. Så reste jag till Fjällbodarna.

OLOF.

Fjäll—?

EDIT.

Där min gamla amma är gift. Det är en liten gård långt uppe i Jämtland. Hon är mig mycket tillgifven, jag visste att jag kunde lita på henne. Och där — på hösten — födde jag ditt barn.

OLOF.

Mitt barn i

EDIT.

Det var den 29 september, på morgonen. En mörk, kall morgon.

OLOF letar i sitt minne.

Den 29 september?

EDIT.

Ja, hvar var du då? Det visste jag inte. Och det var mig också likgiltigt. Jag tänkte: det kommer väl din tidl Jag trodde jag skulle dö.

OLOF.

Var det så svårt?

EDIT.

Nej, det var bara en fantasi jag fått. Tvärtom, jag var — tycks det — en god barnaföderska. Allt gick så fort och så lätt. Redan efter en vecka kunde jag stiga upp. Då reste jag.OLOF.

Från barnet?

EDIT.

Ja, jag måste ju det. Jag lämnade det där. Och det har varit där sedan dess.

OLOF.

År det där ännu?

EDIT.

Ja.

OLOF.

En gosse? Edit nickar. Min son! Det är — som en saga.

EDIT.

En sagal Vänta! Då jag kom hit, blef jag sjuk — doktorn sa' att jag stigit upp för tidigt. Jag var mycket sjuk, en månad måste jag ligga. Och under den tiden kom det så långt ifrån mig, alltsamman — du — och barnet — då jag kom upp, var det som år sedan dess. Och jag ville lefva på nytt. Då reste jag — till min man — och mitt nya lif.

OLOF.

Och barnet glömde du?

EDIT.

Ibland. Om clagen — icke om natten. Då hörde jag ofta liksom små steg — och tyckte att små händer sökte mitt bröst. Och gråt hörde jag ofta, men aldrig ett skratt. Aldrig! Jag har nog fått böta.Men också det kom längre och längre ifrån mig. Blef mera overkligt. Lifvet tog mig. Du blef icke den siste.

OLOF

afvärjande.

Tala om barnet 1

EDIT ler bittert.

Ja ja — om barnet. Pengar skickade jag regelbundet och ibland skref Sara och berättade att allt var bra, att han växte och var frisk. En gång fick jag en sådan längtan att se honom att jag skref och bad dem taga honom med till staden och fotografera honom. Men någon fotografi kom aldrig. Och så glömde jag det också. Ja, det var ett år — det år som gått — under hvilket jag nästan aldrig mera tänkte på honom.

Men så kom detl

OLOF.

Hvad?

EDIT

reser sig.

Denna vilda, oresonliga längtan, som växte och växte, tills den blef som en enda, oaflåtlig jämmer, ett kvidande — här i mitt bröst — af någon som icke var jag. Ibland kunde jag få en skräck för att andra också skulle höra det — en ångest som brottslingens inför upptäckten. En månad härdade jag ut. Å, den månaden! Jag försökte

bedöfva mig — jag spelade, du — liksom Morland — jag — — dräggen, dräggenhar jag druckiti Men så uppgaf jag det, och reste hit.

OLOF går i rummet.

En soni Och jag har ingenting vetat, ingen ting anat.

Hvarför har du inte sagt mig något?

EDIT.

Nej, så stolt var jag dock! Som jag hatade och — föraktade digl

OLOF

förvånad.

Föraktade?

EDIT ser på honom.

Nej — kanske inte -- ändå! Men ensam ville jag bära det. Det var ju jag som — velat det så. Och dig — ger man ju intet ansvar.

OLOF.

Ansvar? Detta är ju glädje — endast glädje! Jag kan knappast fatta det!

Ibland har jag tänkt mig en son — men då har jag alltid tänkt mig själf som död — alltid så! Han var den som skulle komma efter mig. Det syntes mig att så skulle det vara.

Hade jag varit skaparen, skulle födelsen stigit ur döden — den nya varelsen köpts med offret af den gamla. Förstår du det?

Men nu — lefver han dock — liksom jag. Här — under samma himmel! Hvar morgon harhan vaknat — med mig — och sett solen, molnen, blommorna! Och undrat — och gladt sigl Och vuxit — dag från dagl Min son!

EDIT

afvfiijande.

Nej, Olof — icke sål

OLOF.

Jag skulle visat honom världen — ingen annan än jag! Hvarför gaf du mig icke honom?

Hvad heter han? Ett namn har han dock.

EDIT.

Han blef döpt till Mikael. Det var dagens namn.

OLOF.

Mikael I Ängeln med svärdet I

EDIT.

Som dref oss ur paradiset.

OLOF.

Nej. Draken dödade han! Mikael! Det är ett godt namn! Det skulle jag själf valt åt honom. Med v&xande otålighet Jag vill se honom! Min Mikael! Också du skall få se honom. När kunna vi resa? I kväll?

EDIT.

Jag har sett honom.

OLOF.

Har du — sett honom?

EDIT.

Jag kommer därifrån nu.OLOF.

Nå?

EDIT

i uppror.

Nej. Låt mig gå! Hvarför kom jag hit?

OLOF.

Hvad är det?

BDIT.

Jag kunde inte vara ensam om det. Jag tyckte att det inte var rättfärdigt. Du skulle också ha din del. Men nu kan jag inte säga det. Jag vill inte förstöra också ditt lif.

OLOF.

Mitt lif kan ingen förstöra. Det — kommer icke detta vid. Talal Jag kan höra allt.

EDIT.

Men inte af mig. När jag är borta. Doktor Wolcker skall säga dig det.

Vi två — höra icke samman, Olof!

OLOF

går intill henne, griper hennes händer, tvingar henne att se

p& sig.

Som fördömda — sade du?

EDIT.

lutar sig emot honom, med hufvudet mot hans bröst

Olof — min enda älskade!

OLOF.

Ja, så är det! Säg det nu! I samma ställning, med slutna ögon, hviskar hon något Han rycker till. Hvad säger du? Hvad?EDIT

gör sig fri fr&n honom, säger hårdt, ton] öst.

Vårt barn är idiot.

OLOF.

Idiot? Jag förstår infe.

EDIT.

Nej — det är ju inte möjligt att förstå!

Hon klär sig med feberaktig br&dska.

OLOF.

Min sonl Det är omöjligt! Du ljuger! Det är ju omöjligt! Går plötsligt hotande emot henne. Å, du — fördömda! Hon möter hans blick, b& försvinner hon tyst ut i tamburen. Han står kvar, orörlig, mumlar:

Fördömda?Andra akten.

Sammastädes. Följande morgon.

Mattias Wolcker är inne i rummet. Marta kommer frän vänster.

MARTA.

Förlåt, bästa doktorn, att vi låtit er vänta. Olof är icke färdigklädd än, men han kommer strax.

MATTIAS.

Jag kommer något tidigt. Men jag är upptagen sedan.

MARTA.

Han brukar aldrig vara så sen. Men han har visst haft en mycket dålig natt.

MATTIAS.

Så-å.

De sätta sig.

MARTA.

Mycket dålig.

MATTIAS ser p& henne.

Hvarför har han bedt mig komma hit?MARTA

h&rdt.

Det vet ni väl bäst.

MATTIAS.

Nej. Han skref att han hade något viktigt att tala med mig om. Men icke hvad. Det gäller kanske hans hälsa.

MARTA.

Sin hälsa anser han inte viktig.

MATTIAS.

Det gör han orätt i. Han föreföll mig i går mycket — nervös.

MARTA.

Ja, det är han.

MATTIAS.

Ni borde försöka förmå honom att vända sig till en läkare. Helst en annan än mig.

MARTA.

Hvarför icke till er?

MATTIAS.

Det vet ni nog.

MARTA.

Och ni vet också, hur maktlös jag är.

MATTIAS

h&nfnllt

Trots allt som ni gjort för honom.

MARTA.

Det betyder intet.MATTIAS.

Nej — for honom betyder sådant intet. Jag vet det.

MARTA

efter någon tystnad, i häftigt utbrott.

Doktor 1 Hvarför vill ni åter bringa olycka öfver oss?

MATTIAS.

Jag — bringa olycka! Jag förstår inte.

MARTA.

Jo — ni förstår nog. När jag gick ut i går, såg jag henne.

MATTIAS.

Hvilken?

MARTA.

Den där — fru Morland. Hvarför har ni fört henne hit igen? Hvarför kan ni inte lämna oss i fred?

MATTIAS.

Jag trodde att ni i det fallet icke hade något att beklaga er öfver.

MARTA.

Förra gången var det också ni som förde dem tillsamman.

MATTIAS

ler.

Hvarför inte — ödet?

MARTA.

Hvad är hon då för en kvinna? Fy! Hon har ju sin man.MATTIAS.

Och han, menar ni — sin syster.

MARTA.

Ja. Och att komma hit! Så oblygt! Att ni kan låna er till sådant!

MATTIAS.

Ni förstår visst inte riktigt situationen, fröken Marta. Jag har ingen anledning att spara er bror, men jag har all anledning att vara fru Morland till den hjälp jag kan.

MARTA.

Då ni vet att hon bara för olycka med sig!

MATTIAS.

Hur vet ni, att det inte är han som fört olycka öfver henne? Men ni anser visst, att han inte har några förpliktelser.

MARTA.

Jo. Men inte desamma som andra.

MATTIAS.

Hur kan ni komma med sådana fraser?

MARTA.

Det är inte fraser. Ser ni inte, hur sträng, hur hänsynslös han är mot sig själf? Hur han offrar sig?

MATTIAS.

Och andra.

MARTA.

Allt offrar han, som han måste offra. Men ni vill inte förstå det. Ni har aldrig velat erkänna honom.MATTIAS.

Är det sant?

MARTA.

En gång kanske, men — icke sedan. Och icke förut. Ibland tror jag ni är hans vän; ibland att ni — hatar honom.

MATTIAS.

Icke så stora ordl Alltsamman är mycket enklare.

Vi voro skolkamrater, och, med någon förändring af en gammal sats, skulle man kunna säga, att ingen är stor för sina gamla skolkamrater. Han var ju klassens driftkuku.

MARTA.

Det var skändligt af erl

MATTIAS.

Det var utan tvifvel orätt. Men barn ha nu en gång skarp blick för det löjliga. Eller egendomliga, om ni hellre vill.

Men sedan erkände jag visst hans stora be-gåfning. Ja, det var en tid, då jag slöt mig till honom med hela den entusiasm, hvaraf jag var mäktig. Och den var kanske icke så ringa — då — som det syntes.

MARTA.

Nej, doktor, jag såg den. Och det — kan jag sedan aldrig glömma.

MATTIAS.

Jag var den förste som såg, hvad han var

— anade, hvad han kunde blifva. Då ingen

4. — Mikael.annan gjorde det, trodde jag på honom. Jag ensam, först af alla. Förstår ni det?

MARTA.

Ja. Det är så underligt.

MATTIAS.

Hvad?

MARTA.

Hur allt upprepas. I går —

MATTIAS

ot&ligt.

Hvad?

MARTA.

Ack, det är det samma.

MATTIAS stiger upp.

Men han — hvad gjorde han? Min vänskap försmådde han — min hand, som jag räckte honom, visade han tillbaka!

MARTA.

Doktor, ni känner ju hans misstro.

MATTIAS.

Hans högmod känner jag, hans gränslösa högmod! Var jag inte god nog, för honom?

MARTA.

Doktor, det var inte så.

MATTIAS behärskar sig.

Nåja — inte mer om det. Hvarför narrar ni mig att tala om detta, som jag glömt?Bäst som det gick — bäst för mig. Så fann jag min egen väg. Jag hyser intet agg tili honom.

MARTA.

Hvarför talar ni då så bittert om honom?

MATTIAS.

Inte bittert. Endast sant. Nu ser jag oför-villadt på honom. Och bara att se, hur han offrar er —

MARTA.

Det är intet offer. Och om det är — är det mitt eget.

MATTIAS.

Förstår ni inte, att det är något öfverspändt, något onaturligt i detta? Ni förspiller ert lif för — jag vet inte hvad.

MARTA.

öfverspändt, kanhända! Men onaturligt — det förstår jag inte hvad ni menar.

MATTIAS.

Verkligen inte? Att offra er ungdom.

MARTA

ler.

Min ungdom — den är redan förbi.

MATTIAS.

Er lycka. Nåja — er möjlighet till lycka. Det gör i allmänhet inte en kvinna, och bör hon inte göra — för sin bror.

MARTA.

Inte ens när det är — min bror?MATTIAS

ot&ligt.

Med er kan man ju inte talal

MARTA.

Jo, doktor, om man bara talar godt. Och jag trodde att ni var god — som förr.

MATTIAS.

Det försvinner med åren. Nu är jag möjligen en god läkare — och det är som sådan jag talar. Hör på detl

MARTA.

Det hjälper så litet — för oss.

MATTIAS.

Därför att ni inte vill hjälpas. Ni sysslar bara med hjärnspöken. Jag håller mig till köttet, jag — det heliga köttet. För mig finns det bara en verklig olycka — sjukdom! Och köld och svält I Allt annat är bara inbillning. Det kommer mig inte vid — det vill jag vara fri från!

Förlåt om jag blir häftig, men — Där ha vi honom!

OLOF

kommer från vänster; han är påfallande blek.

Förlåt att du fått vänta. Jag trodde inte, att du skulle komma så tidigt.

MATTIAS.

Gör ingenting. Fröken Marta har hållit mig sällskap. Yi ha talat om gamla tider.

OLOF.

Har du en halftimme att ge mig?MATTIAS.

Till tio kan jag disponera min tid.

OLOF.

Marta — vill du —?

MARTA.

Ja, jag går- Adjö, doktorn.

Hon går till vänster.

OLOF.

Jag tackar dig för att du kom. Jag måste tala med dig, och jag trodde vi skulle vara mera ostörda bär.

Vill du inte sitta?

MATTIAS.

Tack. De sätta sig. Mattias vid bordet till vänster, Olof vid skrifbordet. Jag förmodar det är med an ledning af besöket i går som du vill tala med mig?

OLOF.

Ja. Säg mig först en sak. Vet du, hvad

— fru Morland hade att säga mig?

MATTIAS.

Jag tror det.

OLOF.

Du har vetat det hela tiden? Mattias nickar. Hvarför har du inte sagt mig något?

MATTIAS.

Det var inte min sak. Dessutom hade jag lofvat att tiga.OLOP.

Kan du förklara det? Hur är sådant möjligt?

MATTIAS

ler.

Jag kan förstå att det var en obehaglig öfverraskning.

OLOF.

Mitt barnl Det är ofattligt!

MATTIAS.

Har du verkligen någon anledning att tvifla på ditt faderskap?

OLOF

ser p& honom, stiger upp.

Ja, kunde jag det! Kunde jag det! Men — sannfärdig är hon. Är hon inte?

MATTIAS.

Frågar du mig?

OLOF.

Ja, jag vet ju — intet mera. Sätter sig igen. Hvarför är du inblandad i allt detta? Och hur djupt? Berätta mig, hvad du vet.

MATTIAS.

Det är snart gjordt.

Som du vet, var det hennes far, som hjälpte mig med mina studier. Jag var ju en fattig pojke.

Han gjorde en märkvärdig karriär. Jag minns honom från min tidigaste barndom som en obetydlig bokhållare vid Wärma sågverk, där minfar var läkare. Ägaren, brukspatron Hellroth, hade en dotter, enda barnet — åtminstone inom äktenskapet — som gick och förälskade sig i honom. Det höll på att bli skandal, men slutade med giftermål. Gamle brukspatronen hade ett skarpt öga för folk, och måtte ha sett hvad han dög till, ty han gjorde honom icke endast till sin måg utan äfven till sin närmaste man i affären. Äktenskapet blef ju icke vidare lyckligt, men efter ett tiotal år var Boson en af de rikaste och mest ansedda männen i Norrland. Han visade mig alltid mycken vänlighet. Jag brukade under somrarna läsa med fröken Edit. Sedan, när min far plötsligt dog, erbjöd han sig att bekosta mina studier.

OLOF.

Du sade att äktenskapet inte blef lyckligt?

MATTIAS.

Hans fru lär ha gifvit honom anledning till svartsjuka. Hon var mycket vacker — och mycket lättsinnig. Det ligger i släkten.

OLOF ser hastigt p& honom.

Säger du?

MATTIAS.

När de sedan flyttade till Stockholm och jag tagit mina examina, blef jag deras husläkare

— och sedan fröken Edit blifvit gift, äfven hennes. Och så blef jag den oskyldiga anledningen till er bekantskap.OLOF.

Jag har aldrig förstått dina motiv — den gången.

MATTIAS

ler.

Behöfdes det några motiv? Det var hon som önskade det. Du var ju då i hvar mans mun, sedan du lyckats göra den stora skandalen

i Uppsala. Och hon svärmade den tiden för stora män, sedan Morland befunnits vara endast

— ett stort misstag. Jag kunde aldrig tro att det skulle bli så allvarligt — jag visste ju hur många som bränt sina kol förgäfves för henne. Men kvinnor äro nu en gång — oberäkneliga.

OLOF ser på honom.

Nu börjar jag förstå.

MATTIAS.

Att jag sedan, då du så skamligt öfver gifvit henne, blef invigd i hennes förtroende, berodde på min ställning som husläkare. Någon måste hon ju vända sig till. Och jag vågar säga, att jag inte svikit det.

Du vet kanske icke att hon blef illa sjuk efter barnsängen — var nära döden?

OLOF.

Hon har berättat mig det.

MATTIAS.

Utan skryt, det var jag, som den gången räddade hennes lif.OLOF

stiger upp, går till honom.

Jag tackar dig.

MATTIAS

afvärjande.

Hvad vill du veta mera?

OLOF efter någon tystnad

Har du sett — barnet?

MATTIAS.

Nej. Det var öfverenskommet, att jag skulle resa till henne, men hennes nedkomst kom oförväntad och jag blef aldrig efterkallad.

OLOF.

Kan du det oaktadt som läkare, ge någon förklaring?

MATTIAS.

Förklaring — på hvad?

OLOF.

Du vet då inte allt?

MATTIAS.

Hvad vet jag inte?

OLOF efter någon tystnad.

Att barnet är — idiot.

MATTIAS reser sig upp, häpen.

Hvad säger du? Idiot?OLOF.

Ja, det var det hon hade att säga mig.

Han går i rummet.

MATTIAS

ser på honom, ett plötsligt leende glider öfver hans ansikte, han stryker bort det med handen, sätter sig åter, trummar på bordet.

Det var en ledsam historia.

Är det nu också så säkert?

OLOF.

Hon har sett honom.

MATTIAS.

Hon kanske öfverdrifver.

OLOF.

Om det blott finns ett jota sanning däri, är det nog.

Dessutom, när hon berättade det för mig, förstod jag att det rar sant.

Nej, det är icke detl Det finns intet tvifvel hos mig. Men jag vill ha förklaringen, sammanhanget, meningen i detta meningslösa.

Du som känner henne, hennes forntid, hennes släkt, kan du förklara det? Du är ju läkare.

Mattias ser stinnt på honom q tan att svara.

Egentligen har jag alltid anat detta. Alltid var det något olycksbådande hos henne. Något som skrämde — och lockade. Som djupet, tomheten. Ja, tomheten 1 Jag visste att jag svek mig själf då jag hängaf mig åt henne. Och det var af självbevarelsedrift jag flydde. För sentI

Hvarför ser du på mig? Du bär ocksåskulden — du som förde henne i min väg. Det är stundom som skönjde jag någon af sikt hos dig, i allt detta, någon hemlig beräkning. Eller trodde du blott du skulle kunna förödmjuka mig? Du har alltid hatat mig. Från barndomen. Jag minns hur du brukade sätta krokben för mig, och hur du skrattade, när jag föll.

Och nu — skrattar du inte också nu, under masken? Sitter du inte där och skrattar?

MATTIAS med allvarlig betoning.

Du är tokig.

OLOP

utbrytande.

Nej. Men jag tål inte att tänka på detta. Då blir det svart för mig. Ljuset slocknar, och ur djupet stiger det ånyo — det slemmiga vidundret, som jag en gång besegrat. Jag — Mikael 1

Hvarför ser du på mig — så? Tala dål Säg, hvad du vet — om du vet något. Ställ diagnosen, herr doktor I

MATTIAS.

Så mycket förstår jag, att du är mycket nervös, och att du får akta dig.

Vet du hvad du liknar, när du går så där?

OLOF

tvfirstannar.

Liknar?

MATTIAS.

Du liknar djuren i ett menageri. Du vet kanske inte, att du går i ständigt samma kretsgång — med automatisk noggrannhet?OLOF sätter sig i skrifstolen.

Än sedan? Hvad betyder det?

MATTIAS.

Vi kalla s&dant tvångsrörelser. Och det betyder att du f&r akta dig.

OLOF.

Ingen fara. Jag har mig själf i min makt. Jag är äfven n&got af djurtämjare, ser du! Otåligt. Dessutom, det är inte fråga om mig nu!

MATTIAS.

Mer än du tror. Han bar stigit upp och bakifrån närmat sig Olof. Plötsligt, med en snabb, men lugn och yrkesmässig rörelse, lägger han handen p& hans hufvud, böjer det bak&t och ser honom, nära och skarpt, in i ögonen. S& släpper han honom åter och rätar upp sig. Som jag sagt. Du får akta digl

OLOF

stirrar mållös på honom, reser sig upp, darrande i hela kroppen.

Hur vågar du?

MATTIAS

befallande.

Se sål Var lugni

OLOF

i fullt ursinne.

Rör mig inte! Kvacksalfvare! Gål

Han pekar med skälfvande finger på dörren. Plötsligt vacklar han, som ville han falla, men griper i stolen och sjunker ner i den. Med en våldsam viljeansträngning betvingar han sig och sitter orörlig, med de knutna händerna för ögonen.MATTIAS

ser sig omkring, går till det bortre bordet och sl&r i ett glas vatten, med hvilket han vänder tillbaka till Olof.

Se häri Drick!

OLOF

tar glaset, dricker, räcker det äter till Mattias.

Tack!

MATTIAS ställer bort glaset.

Hur är det nu?

OLOF.

Det är Öfver nu. Lång tystnad. S& ser han upp på Mattias, som står bredvid honom. Således — jag? Icke hon — utan jag?

MATTIAS.

Efter allt att döma — ja.

OLOF stirrar framför sig.

Hvad är då det hela? Hvad är då mitt lif?

MATTIAS.

Det är för höga spörsmål för mig.

Men ett är visst: att du får taga dig i akt och sköta dig.

Säg mig — som barn, hade du inte sådana anfall?

OLOF.

Du menar?

MATTIAS

brutalt.

Jag menar — epileptiska. Det gick ju rykten därom i skolan.OLOF.

Jo, det hade jag.

MATTIAS.

Men de upphörde sedan, när du blef vuxen?

OLOF stiger upp.

Ja. När min vilja blef vuxen. Det var blott en svaghet i viljan. Jag lefde i mina drömmar, och verkligheten glömde jag. Men stundom var det som om en slöja drogs undan mig, och jag såg den, så djupt under mig, att jag svindlade

— och föll. Det var min barndoms kamp. Ingen vet, hur tung den var, hur bitter, hur hopplös länge.

Men under den växte mina krafter, och det kom en stund, då min vilja segrade. Då jag såg i djupet, mätte afståndet, men icke svindlade mer.

Den stunden! Den friheten — lättheten! Det ljuset! Den svala vinden kring min panna! Då vigde jag mig lill mitt kall. På den segern har jag byggt mitt lif!

Ty då förstod jag, att jag var af dem som icke gå spårlöst öfver jorden. Jag förstod att jag var af skaparnes släkte — och att lifvet var vax i min hand!

MATTIAS rätar upp sig, starkt.

Men lifvet hämnas!

OLOF.

Hvarför?MATTIAS.

För att du föraktat det.

OLOF.

Nej, älskat det har jag — i min vilja. Älskat det, så som skaparen älskar sitt verk. Hvarför hämnd? Har jag icke gifvit allt? Eller — har icke min gärning varit god?

MATTIAS.

Din gärning! Hvar är den? Jag ser den icke.

OLOF ler, föraktligt.

Nej, du kan icke se den.

MATTIAS.

Hvarför icke jag? Har jag icke ögon — ögon som sett hvad du aldrig velat se? Du såg i djupet, säger du — och så vände du bort dina blickar. Men jag ser det, dagligen och stundligen, och jag får icke blinka, jag får icke rygga för smutsen. Se på dessa händer — de veta hvad lifvet är. De hafva rört vid allt hvad du föraktat — äro de icke lika rena som dina, lika mycket värda? Hvad yfs du öfver? Till helvetet med dina fantasier — de göra människorna galna. Låt oss lefva vårt lif som vi kunna det! Lifvet är icke stora ord och tomma hjärnspöken

— jord är det, jord och intet mera! Det är drift och hunger och arbete, och liten glädje, och mycken plåga. Jag söker lindra plågan — du skapar nya! Hvad yfs du öfver?

OLOF.

Så du hatar mig!MATTIAS.

Jag ömkar dig! Sjukdomen hatar jag — icke den sjuke.

Och när den stunden kommer, att du söker min hjälp, skall du finna mig beredd.

OLOF.

Den kommer aldrig.

MATTIAS.

Icke? Jag känner dig — utan blygsel som utan tacksamhet.

Ha vi nu talat slut?

OLOF.

Ja.

MATTIAS.

Farväl då! Han g&r mot dörren, yänder sig, säger med undertryckt lidelse. För alltid! Jag vill aldrig se dig mera. Akta dig — kom icke — jag svarar icke för mig själf! Ja, jag hatar dig. Du har förpestat min själ — du har gjort mig låg och ärelös. Kom icke! Jag vill glömma, att du finnes till — jag stryker ut dig ur min tillvaro. Farväl! Jag tvår mina händer — jag tvår mina händer!

G&r hastigt

OLOF ser efter honom.

Råttorna fly! Han g&r till bordet, tar papperen, kramar dem i sina händer. Min SOn! Hvad är då detta?Det

knackar på tamburdörren. D& han icke svarar, öppnas dörren och Henning Witt kommer tvekande in. Stannar vid dörren.

HENNING.

Förlåt! Högre. Förlåt!

OLOF vänder sig om.

Hvem är det?

HENNING.

Det är jag. Kandidat Witt.

OLOF bugar sig tafatt.

Är det mig kandidaten söker?

HENNING.

Ja. Det vill säga — har inte er syster talat om mig?

OLOF.

Jo. Mycket rätt. Nu känner jag igen er. Jag har visst mött er någon gång — på gatan?

HENNING ofrivilligt leende.

Ja — som hastigast.

OLOP

miaatänkflan), reserverad.

Hvarmed kan jag stå till tjänst?

HENNING.

Jag var här i går, men då var ni inte hemma. Er syster lofvade, att jag skulle få komma igen i dag. Just som jag kom, mötte jag en herre i dörren. Han sade att ni var inne — och så

5. — Hedbergsteg jag på. Jag hoppas ni inte tycker det var för djärft.

OLOF ser på honom.

Hoppas ni?

HENNING

förlägen.

Jag stör väl inte?

OLOF.

Jo. I dag är jag verkligen upptagen.

HENNING.

Ni kanske vill att jag skall gå?

OLOF

lättad.

Ja. Om ni inte tycker illa vara. Jag kan inte tala med er i dag. Förlåt mig!

HENNING.

Jag ber. Det är jag som — Tvekar, går så resolut fram till honom. Innan jag går, vill jag bara få tacka er, för allt hvad ni gifvit mig.

OLOF

afvärjande.

Nej, tacka inte! Det är jag inte van vid.

HENNING.

Jag förstår att det inte betyder något för er» Jag — så okänd.

OLOF

ser på honomy ler.

Kanske — den store okände!HENNING

osäker.

Å —!

OLOF.

Ni är ung. Och den unge — är icke det alltid den store okände? Den som äfven jag var en gång.

HENNING.

Ja, nil Men jag?

OLOF.

Det vet ingen — ingen mer än ni. Knappast ni en gång. Det är er hemlighet. Som ert lif skall begrafva — eller uppenbara. Känner ni mina verk?

HENNING.

Ja. Från första raden till den sista.

OLOF.

Vet ni hvad de äro? Blott en långsam, mödosam vandring till den höjd, där jag stod en gång, då jag var ung som ni. Då såg jag världen, då var den åter ny, i min syn, min tanke — då blef dess hemlighet uppenbarad för mig. Och sen har jag försökt att tolka den. Ser p& honom. Förstår ni den?

HENNING.

Ja, jag tror det. Men —

OLOF.HENNING.

Det är, som jag ännu väntade — sista ordet af er.

OLOF.

Sista ordet I

Går orolig ifrån honom.

HENNING

som står vid bordet, tar papperen, som Olof skrynklat

aftmmftn.

Det säger ni kanske här! Tillåter ni?

Han slätar omsorgsfullt ut arken.

OLOF

ser på honom, närmar sig honom sakta.

Säg mig — hur gammal är ni?

HENNING.

Tjugu år.

OLOF

lägger skyggt handen på hans skuldra.

Ni skulle kunna vara — min —

HENNING ser förväntansfullt på honom.

Hvad?

OLOF

rycker häftigt papperen ifrån honom.

Akta er! Det sista ordet är — fruktans-värdt! Hvem vågar säga det? Jag — jag själf? Menar ni det?

HENNING.

Jag förstår er icke.OLOF

behärskar sig, skrattar.

Nej, ser ni det! Allt förstår ni icke. Nu skall jag säga er något: Slår p& manuskriptet. Här finns snaror och fallgropar, som ni icke sett.

Nu måste jag säga er adjö. Jag skall resa bort.

HENNING.

Skall ni resa bort? För länge?

OLOF.

Kanske för länge. Jag hoppas ni ursäktar.

HENNING.

För all del! Bugar sig. Adjö. Han går mot dörren, stannar. Skall er syster också resa?

OLOF.

Marta. Nej.

HENNING.

Er syster var så vänlig mot mig i går. Tror ni jag kan få hälsa på henne?

OLOF

ser uppmärksamt på honom.

Jag skall säga henne till. Nej, vänta här!

Går hastigt till vänster.

HENNING

går och sätter sig vid bortre bordet. Tar Martas fotografi och betraktar den. Lyssnar och ställer hastigt bort den.

MARTA

kommer från vänster. Han stiger upp och hälsar på henne.

Jag visste icke ni var här.

HENNING.

Jag kom för en stund sedan.MARTA.

Och ni har träffat min bror?

HENNING.

Ja. Det var ytterst intressant. Vi hade ett så märkligt samtal.

MARTA.

Hade ni?

HENNING.

Tyvärr alltför kort. Och nu, då er bror skall resa, kunna vi ju inte få fortsätta det.

MARTA.

Skall han resa?

HENNING.

Visste ni inte det?

MARTA.

Jo, naturligtvis. Men jag trodde inte det skulle bli — så snart. Så — det berättade han er?

HENNING.

Ja. Å, jag tror det redan är på god väg.

MARTA.

Hvad?

HENNING.

Det som ni hoppades på. Vänskapen.

MARTA.

Tror ni?

HENNING.

Han är ju mig så öfverlägsen — både i ålder och annat —. men jag är säker på att han kändesympati för mig. Han är visst inte så mänsko-skygg som ni tror.

MARTA.

Nej — kanske.

HENNING.

Nu skall jag berätta er något. Men det är ännu en hemlighet, förstår ni. Endast ni får veta den.

MARTA

med ett svagt leende.

Det känner jag som en stor heder.

HENNING.

Jag har för afsikt att skrifva om er bror. Slå ett slag för honom. Det skall bli mitt första arbete — hvarmed jag framträder för offentligheten. Det var därför jag var så ifrig att råka honom. Och nu vill jag be er om en sak.

MARTA.

Säg!

HENNING.

Skulle jag inte nu, medan er bror är borta, kunna få besöka er ibland? Fortsätter hastigt. Ni skulle kunna ge mig så värdefulla upplysningar.

MARTA.

Jag vet inte, om det — går an.

HENNING

ifrig.

Visst går det an. Får jag inte det?

MARTA efter en inre kamp, kort.

Nej — kom ickelHENNING

sårad.

Icke?

MARTA.

Nej. Ni skall inte komma tillbaka. Aldrig merl

HENNING.

Jag förstår inte. Hvarför är ni så olika i dag mot i går? Har jag gjort er något? Eller har ni redan ångrat er?

MARTA.

Nej, jag har inte ångrat mig, men — det är omöjligt. Hör mig. Minns ni hur jag sade? Jag sade att om ni blefve min brors vän, blefve ni också min. Men (hirdt) min bror har inga vänner — kan aldrig få. Jag vet det. Ni — så oerfaren — skulle hänge er åt honom, ty han har makten att vinna, och han skulle taga allt, och ge intet tillbaka. Det är sä, jag vet det, jag har sett det — redan som barn var han sådan. Och så, när ni förstod det, skulle ni känna er kränkt och kanske få hat till honom. Och det vill jag icke. Bespara mig detl

HENNING.

Allt det där tror jag inte på. Låt mig pröfva bara, skall ni få se.

MARTA.

Nej — bespara mig detl För min skull I

HENNING

ser på henne.

Ni vill då icke träffa mig mera?MARTA skakar p& hufvudet.

Nej.

HENNING reser sig, med tvungen kyla.

Farväl dål

MARTA.

Farväl I

HENNING gAr mot dörren, stannar.

Nej, jag känner att jag gör orätt i att gå.

MARTA.

Ni gör hvad som är bäst — för er svagt och för mig.

HENNING.

Ni är som en fånge här. År ni icke?

MARTA.

Kanske.

HENNING tar ett steg emot henne.

Låt mig befria erl

MARTA i starkt utbrott.

Från hrad ? Har ni redan glömt min bror?

HENNING.

Om jag har det, är det för er skull.

MARTA.

Hvad vill ni mig? Förstår ni icke — jag kan, jag vill inte bli fri. Jag får inte svika.HENNINO

bittert

Honom nej! Men mig.

MARTA ser på honom.

Er? Men så gå dål

HENNING.

Som ni vill. Går, vänder sig i dörren. Men — jag kommer tillbaka.

Går.

MARTA

närmar sig dörren, står lyssnande, tills hon hör dörren slå igen. Då går hon, blek, något hopsjanken, mot vänster. Möter Olof.

OLOF.

Gick han?

MARTA.

Ja. Och han kommer aldrig tillbaka.

OLOF.

Bäst det! Går till skrifbordet, där han drar ut en låda och letar, tills han finner en plånbok. Marta går till bordet till vänster, sätter sig; plötsligt börjar hon gråta stilla. Jag reser bort — i kväll. Hon svarar icke. Då blir han uppmärksam på hennes gråt, stiger upp och närmar sig

henne. Marta! Hvad är det? Gråter du? För hans skull?

MARTA

behärskar sig, ser upp, försöker le.

Nej, nej! Bäst det! Men, det känns som

— det var lyckan som gick!OLOF

h&rdt.

Icke lyckan 1 Skammen 1

MARTA reser sig upp.

Skammen?

OLOF

ntbrytande.

Ingen lycka för ossl Skammen! Låt icke locka dig, syster. Älska ickel Hänge dig ickel Ofruktsam vare din kved i Det är meningen med oss. Vi — de sista I

MARTA.

De sista?

OLOF.

Våra syskon dogo — minns du hur ensamma vi voro? Hur ödesdiger vår ensamhet! Anade du icke redan då domen öfver oss, när du gaf mig ditt lif? Jag har tagit det. Mitt är det!

Hvarför svek jag dig? Ensamma skulle vi gått genom lifvet — så nära hvarandra — alltför nära — och därför främmande. Det är domen öfver oss! Vi — de sista!Tredje akten.

Gården vid Fjällbodarne.

Till höger manbyggnaden, ett gammalt omåladt envånings stockhus med hög stenfot och små, kvadratiska fönster. Snedt på fasaden, närmare åt fonden, den utbyggda förstugan med ett par höga trappsteg. Framför den längs med väggen en träbänk. Midt på gårdsplanen en knotig vildapel med half-utvecklade blad, kringbyggd med en träbänk. Till vänster en uthuslänga; bortom den vägen som för in på gården. I fonden ser man, öfver en låg stenmur, en närliggande, från höger till vänster sig sänkande skogsås, öfver den resa sig högfjäll med delvis snöbetäckta toppar.

Det är afton. Solen har sänkt sig bakom fjälltopparna. Skogsåsen är ännu delvis belyst, men gården ligger i skugga. En svag, genomskinlig skymning inträder så småningom, men himmelen är alltjämt ljus.

På bänken vid stugväggen sitta Olof och Edit, båda ytterklädda.

OLOF

ser upp ur sina tankar, ryser till, låter sina blickar irra öfver nejden.

Sjönk solen?

EDIT.

Bakom bergen. Där står den hela vintern, säger Sara. Det kande jag aldrig fatta som barn.OLOF.

Var du här som barn?

EDIT.

Bara om somrarna. Min far var mycket road af fiske, och här finns godt om foreller. Han brukade fara upp och bo här ett par veckor. Från det jag var tio år brukade jag få följa med honom. Det var det roligaste jag visste. Äldsta

sonen här och jag voro disyskon. Han var min första kärlek I Nu är han i Amerika.

Hvad man litet vet!

Här brukade jag ofta sitta — den hösten, för åtta år sedan. Det här var mitt rum. Det var ett svalbo öfver fönstret. Ja se, det är där ännu. Men det är väl andra svalor.

En morgon fann jag en unge, som satt inkrupen invid väggen. Han hade redan små vingar, men kunde icke flyga, stackaren. Då jag höll honom i handen, kände jag hur hjärtat klappade. Han låg så stilla, så förtroendefullt i min hand. Jag fick gamle Anders att lägga upp honom i boet igen. Men följande morgon låg han åter på marken. Och då var han död. Anders sade att det var föräldrarna själfva som kastat ut honom.

OLOF. stiger upp, gir.

Han dög icke !

Anders och Sara komma i farstndörren, ntbyta blickar, komma så dröjande framåt. De äro båda hvithåriga, han krokig och giktbrnten.SARA.

Ska inte herrskapet komma in nu?

ANDERS.

Solen har gått under. Det är nog bäst att herrskapet kommer in.

EDIT.

Nej. Vi stanna här.

SARA.

Jag har tändt en brasa i kammaren. Och en kopp kaffe kanske jag får bjuda på.

EDIT.

Tack, kära Sara. Men vi vilja vänta här.

SARA.

Ja, efter behag. Nu kan han nog inte dröja länge. Men se, att få honom hem före kreaturen, det var då aldrig lönt. Helst nu, andra da'n de äro ute.

ANDERS.

Ja, dem ä' han rent galen i, det är visst och sant. Och som de förstå honom se*n, det är rakt märkvärdigt.

SARA.

Snart vet han hvad de heter också. Fast han totar förstås till namnen på sitt sätt. Nej, med dem ä' han då inte dum, det ska ingen säga.

ANDERS.

Nej, det ska ingen säga!

Tystnad. Qe utbyta bekymrade blickar.OLOF.

Hur länge har han gått med kreaturen?

SARA ser p& Anders.

Ge mig se — länge kan det då inte vara.

ANDERS.

Del var väl förra våren han riktigt tog sig till med det. Förstås, alltid hölls han gärna med dem, men gick i vall med dem, det gjorde han då inte förr än förra våren.

SARA.

Nej, det kan man då inte säga.

EDIT.

Och han är ute hela dagen?

SARA.

Ja, det förstår sig. Det är långa vägen att gå, och inte kan man begära att han skall komma hem emellan. Men ordentlig matsäck har han med sig, och ordentligt klädd är han, så inte går det någon nöd på honom.

EDIT.

Men sedan — på sommarn — uppe vid fäbodarna?

SARA.

Ja, då ä’ han där förstås. Men pigan ä’ fasligt snäll vid honom. Så inte går det någon nöd på honom.

ANDERS efter någon tystnad.

Herrskapet menar väl, att vi inte bort släppahonom till det. Jo, förstår nog det! Och det kan ju tyckas, att det inte är något för bättre folks barn — att gå i vall med kreataren. För det ä’ han ju i alla fall. Och så bra som han fått betalt för sig. Annat vill vi inte säga.

Tyst du, Sara, och låt mig tala!

Se, om sanningen ska sägas, så höll Sara emot i det längsta och mente att det inte var rätt. Men jag tyckte det var bäst att låta honom få som han ville. Så omöjlig som han var med människor, var det ingen annan råd än att släppa honom till kreaturen. Och jag talte med både prästen och doktorn först, så rent samvete har jag.

Nej, nog ha vi gjort vårt bästa för lille Mickel, det är då visst och sant.

OLOF.

som oroligt g&tt af och an, stannar, ser på honom. Plötsligt brister han ut i ett ohejdadt, skärande skratt, som aldrig vill sluta. Anders och Sara stå orörliga och se på honom. Edit reser sig upp och går till honom.

EDIT.

Olof! Sluta då! Sluta!

OLOF.

Hörde du? Mickel! Det blef vår Mikael.

Hans skratt slutar lika plötsligt som det började. Han går och sätter sig under trädet.

EDIT bryter ut

Kommer han då aldrig?SARA med hårdare ton.

Han kommer, när tiden är. Hade herrskapet underrättat oss först, kunde vi ha hållit honom hemma.

EDIT.

Det blef så hastigt beslutet, Sara.

SARA.

Ja ja, lika godt ogjordt, tycker jag. Ser p& Olof. Och herrn är någon sorts professor? — Kan man tänka!

EDIT.

Kommer han inte?

SARA n&got vänligare.

Ja ja, käral Man får ha tålamod. Men om hon vill, kan vi ju gå bortåt vägen och se.

EDIT

ifrigt.

Ja. Kom!

Hon och Sara gä utät vägen.

ANDERS närmar sig betänksamt Olof.

Hur har han tänkt sig att det skulle bli nu då?

OLOF.

Har icke tänkt något.

Hvarför har ni tegat med detta?

ANDERS.

Var det inte meningen det? Vi trodde så, vi.

6. — Mikael.OLOF.

Här finns ingen mening.

ANDERS.

Ja, vi är bara simpelt folk, vi, ocb förstår oss väl inte på det så bra som det fina herrskapet.

OLOF.

Du behöfver inte lära mig min skuld, gubbe. Men jag vill veta hur stor den är, jag vill veta, hvar den begynner. Anders ser oförstående på honom. Jag vill reta, hurudan han var, då ni — släppte honom till kreaturen.

ANDERS.

Hur dan han var?

OLOF.

Ja. Det skall du svara på!

ANDERS rätar upp sig.

Jaså — var det meningen!

OLOF.

Jag anklagar dig icke — du visste väl inte bättre. Jag anklagar solen, som icke lyser här, snön som icke smälter, kölden som icke viker! Hur var han, då han vaknade upp här? I bergets skugga! Var det den som tog honom? Det vill jag veta.

ANDERS.

Nej, att jag skulle få det på mig på gamla

dar!Nu skall herrn höral Hela mitt lif har jag lefrat här p& gården, och ännu har ingen kunnat säga, att inte Anders i Fjällbodarne gjort rätt för sig. Tre söner har jag med guds hjälp dragit upp och gjort till hederliga karlar. Två äro i Amerikat och den tredje är — förstås — rallare, men hans förstånd ska ingen kunna säga något på. Och nu är jag ensam igen på gården! Men att jag skulle få det på mig på gamla dar, det trodde jag inte.

Det är tacken för att man går och sätter sig i omständigheter för folk! Det sa' jag också åt Sara. Gör det inte, sa'

jag, det är syndapengar, dem blir det ingen välsignelse med. Och då visste jag ändå inte, att vi skulle få en vettvilling i huset.

OLOF ser p& honom.

Förstår du inte att du talar med en förtviflad människa?

ANDERS.

Ja ja — en hvar har väl sitt, tänker jag.

Efter n&gon tystnad.

Nu ska han inte ta sig det för nära heller. Och är det så att han tänkt ta gossen härifrån, så inte mig emot, men nog ska han tänka på det ett par gånger. För så bra som han har det här kan han aldrig få — så'n som han nu är. Och underligt är det, men jag har liksom gått och fäst mig vid honom, stackare. Från det han var så gammal att han kunde gå, har han hyggat sig till mig, och hvart jag gick, så skulle hanstulta med. Så troget som en hund var han efter mig. Och ensam som jag går här nu, var det liksom ett sällskap — att höra honom gå där och lalla. För se, ett märkvärdigt gehör för alla låtar, det har han.

Så blef han då större, och då började han att hålla sig till vallpigan i stället och ville gå med henne. Och inte hade jag hjärta att hålla emot, så nöjd som han var när han kom upp till fäbodarna.

Herrn kan nog inte förstå det; men jag har också varit vallpojke i mina dar och vet hvad det är. Ensamt ä' det, men leds gör man inte. Man blir så glömsk där oppe.

OLOF

undrande.

Glömsk?

ANDERS.

Ja, man blir så glömsk I Och jag tänker mig att det är väl det som passar för honom, stackare.

OLOF.

Så du talar 1

ANDERS.

Jag kan bara tala som jag förstår. Och vi har liksom litet förstånd på sådant här uppe. För här gå nog flera sådana som han, men inte spotta vi på dem för det, och någon skam tycker vi inte precis att det är.

OLOF.

Ingen skam?ANDERS.

Nej men. En får nog akta sig för trolltyget litet hvar.

En vall&t höres p& afstånd.

ANDERS.

Nu komma de. Det var pigans låt. Då svarar nog lille Mickel snart.

De lyssna. En annan låt höres, svagare, af en hög barn-stämma.

ANDERS.

Det var han!

OLOF starkt gripen.

Min son!

Anders går bortåt vägen, möter Edit, som kommer i ilande fart — fram till Olof. Hela hennes väsende är i uppror, det lyser om henne, hennes röst är fylld af gråt och jubel.

EDIT.

Hörde du?

OLOF.

Ja.

EDIT.

Den rösten! — Å, den rösten! Det var den jag hörde i mina drömmar. Då grät den och klagade ständigt, men nu — hörde du? — det var inte bara klagan i den! Det var inte! Olof, nu tror jag att han kan frälsas.

OLOF.

Skall han frälsas?EDIT tar i honom.

Förstår du inte? Hörde du inte?

OLOF

med ett underligt, sjukt leende.

Jo, men så långt borta. Djupt ur det fördolda ropade den mig.

EDIT g&r ifr&n honom.

Förra gången — han var så rädd för mig, han skrek — det var förfärligt. Jag kunde inte höra det, jag flydde. Men nu kan intet skrämma mig mera. Jag skall ha tålamod — tålamod! Den rösten har frälst mig!

ANDERS

utanför.

Kom nu, Mickel lilla.

EDIT

Btäller sig i vägen för Olof.

Du måste vara försiktig — inte skrämma honom! Gå honom inte nära — inte med det samma. Han är så skygg. Kanske känner han igen mig!

Anders och Sara komma fr&n vägen. Anders för vid handen Mikael, som stretar emot och skyler ansiktet med den fria armen. Det är en för sina är storväxt pojke, barfota, i n&got urvuxna kläder.

ANDERS.

Kom nu bara och hälsa vackert!

IEDIT g&r emot dem.

Mikael!

D& hon kommer dem nära, ser den lille upp på henne med skygga, irrande tfgon, sliter sig plötsligt lös från Anders och springer in i stugan.

ANDERS.

Ja se, med främmande är han då alldeles omöjlig.

EDIT.

Det blir nog bättre. Vi få ha tålamod. Vänta här! Jag skall göra ett försök till.

ANDERS.

Alltid går det ju an att försöka.

EDIT till Olof.

Det är bäst du stannar här ute. Sedan, när han blifvit lugnare, får du komma.

OLOF.

Nej, jag vill se honom.

EDIT.

Icke nu. Jag ber dig.

OLOF.

Jag vill se honom.

Deras blickar mötas fientligt.

EDIT.

Det är mitt barn.OLOF.

jag vill se om det också är mitt.

Han går mot stugan. Edit ställer sig i hans väg; han skjuter undan henne och går in.

EDIT

Olof 1 Olof!

Följer efter honom.

Anders sätter sig på bänken nnder apeln. Sara står. SARA.

Tocke elände!

ANDERS.

Ja, där ser du! Det har du för din Edit, du!

SARA.

Om jag kunde förstå hvarför hon skulle inlåta sig med den karlen. Han ser då inte ut för något. Och hvad var det han skrattade åt?

ANDERa

Ja, säg det! Alldeles riktig är han väl inte. Men att han ska komma hit och vilja ge oss skulden —!

SARA.

Sa’ han det?

ANDERS.

Så godt som. Och nu är det väl meningen att ta bort pojken. Nu när han börjar på att göra litet nytta för sig. För att nu inte tala om pengarna.

SARA

hånfullt.

Syndapengarna!ANDERS.

Som sagdtl Och hur ska en sen reda sig?

SARA.

Vi är inte där än! Och jag ska väl tala med henne, Edit, jag! Nu skriker han! Jag får väl in och —

Att komma och ställa till sånt bråk hos hederligt folk! Är det anständigt det?

In i stugan.

OLOF

kommer omedelbart därefter ut. Han är lugn och behärskad.

ANDERS.

Har herrn sett nu då?

OLOF.

Ja, nu har jag sett.

ANDERS.

Nå-å?

OLOF.

Ja, det finns ju intet tvifvel.

ANDERS.

Nu ska herrn inte tro, att han alltid är så omöjlig. När han bara är med oss, kan han vara riktigt skaplig.

Jag har nu tänkt, att om herrskapet inte vill det — att han skall gå med kreaturen, så kunde vi ju försöka att hålla honom hemma. Fast lätt blir det inte.

OLOF.

Nej, låt honom gå. Hellre detl Hellre — glömskan! Var det inte så du sa'?ANDERS.

Kors — jag talar efter mitt förstånd.

OLOF.

Du talar vist. Sätter sig invid stugan, lutar sig tillbaka mot väggen. Så tyst här är! Har du alltid lefvat här?

ANDERS.

Jag är född på gården.

OLOF.

Hvad är det för ett träd det där?

ANDERS.

Det skulle väl vara ett äppleträd, men det är mest bara vildapel.

OLOF.

Har du planterat det?

ANDERS.

Nej, det var före min tid. Det är väl själf-sådt, tänker jag.

OLOF.

Det var kanske en ädel kärna. Men hvad blef det? — Vildapel. Generationers arbete — på en gång förspildt! Bara ett steg — ned till vildheten igen 1 Så nära är den — så hotandel

ANDERS stiger upp.

Då ska jag väl gå och ta in hästarna. För herrskapet tänker väl inte resa i kväll.

OLOF

frånvarande.

Antagligen inte. Han stiger plötsligt upp och gårefter Anders. Lägger handen p& hans skuldra. Jag vill tala med dig sen.

ANDERS.

Det går för sig.

OLOF.

Du är nog inte blödig af dig. Vi skola nog förstå hvarandra.

ANDERS.

Tänker väl det.

OLOF tar bort sin hand, ler.

Da är en gammal viking, du!

ANDERS.

Hvad är jag?

OLOP

otåligt.

En gammal viking. Ja, sen skall jag tala med dig. Ser mot dörren, där Edit kommer. Vi ska bara ha bort kvinnorna först.

Går ifrån honom. Anders ser betänksamt efter honom, går ut på vägen.

EDIT

sätter sig invid stugväggen, sjunker trött tillsamman. Olof stannar framför henne. Hon ser upp.

Vi få väntal

OLOF

hårdt.

På hvad?

EDIT.

Först , att han — känner igen mig.OLOF.

Och sedan?

EDIT.

Sedan — det vet jag icke. Sedan får allt komma som det vill.

Men vi ska inte taga honom härifrån — nu. Det är bäst han stannar här tills vidare. Jag stannar hos honom.

OLOF

orolig.

Stannar du? Nej, det vill jag inte.

EDIT ser pi honom.

Din vilja — betyder intet för mig mera.

OLOF.

Detta kommer dig icke vid. Endast migl Du har ingen skuld — du är fri, du kan gå. Allt tar jag på mig — allt! Nu sen jag sett.

BDIT.

Hvad har du sett?

OLOF pekar p& sitt ansikte.

Likheten!

EDIT reser sig, i uppror.

Det är inte sant! Du fantiserar!

OLOF.

Jag såg den. Ur hvarje drag stirrade den emot migl Ja, jag kände igen honom!EDIT.

Olofl

OLOF.

Jag kände igen honom 1 Det var det förfärliga. Mig själf kände jag. Djupet, afgrun-den i mig — det var hanl Den hade fått lif och blifvit han.

EDIT.

Olof — du talar om vårt barn!

OLOF.

Jag skulle icke haft något barn! Det var syndafallet. Kvinna, hvarför frestade du mig?

EDIT ser på honom.

Jag vet icke mera.

OLOF.

Hvad skulle jag med barn — jag, som hade anden! Jag, geniet! Själf är jag ju början och slutet. Ja, nu förstår jag det. Jag är början och slutet! Därför kom mörkret efter mig.

EDIT.

Detta är vanvett! Jag är rädd för dig.

OLOF.

För sent — för sent!

Tyst — var försiktig I

Visar på Anders, som kommer från vägen och går in i huset. Då han är borta, går Edit till Olof och lägger handen på hans arm.EDIT.

Hvad är det du rufvar på?

OLOF.

Ingenting. Ler. För kvinnoöron!

EDIT.

Hör mig! Res, Olof — res, och försök att glömma!

OLOF.

Glömmas kan det inte! Det måste besegras.

EDIT.

Ja, med kärlek måste det besegras! Låt mig stanna bär, låt mig pröfva det!

Jag skall ta igen mitt rum, rummet där jag födde honom, i skam och ånger. Nu är det som jag skulle föda honom på nytt — i glädje, nästan i glädje, Olof.

OLOF

ot&ligt.

Fantasier!

BDIT.

Nej, det är verklighet! Dina fantasier — hatar jag! Res, Olof, res, och lämna mig!

OLOF ser på henne.

Här! Hvad blefve ditt lif — här?

EDIT.

Hvad var mitt lif — där?

Tro inte, att det är ett offer jag gör! Det är lycka, frälsning! Det är — som att komma hem!Nyss, när jag gick med Sara, ut&t vägen — vi kommo in i skogen, där var så svalt, så tyst, det låg ännu ett par drifvor mellan träden, men det flödade och sorlade, som af tusen bäckar, tusen stämmor som jollrade och jublade, öfver mitt bjärta sköljde de, så friskt, så rentl Jag ville gråta — och då, då var det jag börde hans röstl

Nej, jag är icke den samma som förrl Allt är annorlunda — inom mig — utom mig. Skogen, bergen, himmelen, stugan här, det gamla trädet där — jag älskar dem, de äro med mig, de skola hjälpa mig att frälsa mitt barn.

OLOF ser på henne.

Edit! Ja, sådan var du! Jag måste ju älska dig! Hvarför då detta? Kastar sig ned för henne, omfattar hennes knän och döljer ansiktet i hennes sköte.

Edit! Tag ifrån mig skammen!

EDIT

lägger handen på hans hnfvud.

Ja, jag tar den! Unna mig då också lyckan! Res, Olof — res — och glöm!

Du har ditt lif, som väntar dig — ditt stora lif! Jag förstår det icke, men kanske är det stort. Människorna skola älska och hata dig — och prisa dig!

Om mig skall du icke bekymra dig. Min far skall nog hjälpa mig att ordna allt. Hur — det vet jag ännu inte, men det skall nog gå.

Aldrig — det lofvar jag dig — skall du merahöra af honom och af mig. Detta, skall vara som utplånadt ar ditt lif.

Aldrig I Hör du — aldrigI

OLOF reser sig upp.

Ja. Må det bli sål

EDIT lyser upp.

Du vill resa?

OLOF.

Ja.

EDIT.

Tackl Tackl Men nu — med detsamma 1 Jag säger till Anders att spänna för. Det blir icke mörkare. Du kan godt resa.

OLOF

frånvarande.

Ja, jag kan godt resal

EDIT.

D& säger jag tilll

G&r hastigt in i stngan.

OLOF.

Hur sade hon? Icke mörkare!

Han tar upp sitt ur och ser på det Drar upp det, i det han försjunker i ett slött stirrande.

ANDERS kommer ut

Så att herrn vill resa?OLOF

frånvarande.

Hur sa' du?

ANDERS.

Ska jag spänna för?

OLOF

nickar.

Spänn förl Spänn förl

Anders nt på vägen. Omedelbart därefter kommer Mikaél ut ur stugan och går efter Anders.

OLOF

får se honom. Det lyser till i hans ögon, han ropar halfhögt:

Mikael I

Då denne icke hör honom utan fortsätter sin väg, ser han sig spanande omkring och följer så efter honom med snabba, smygande steg, ropande med halfhög röst:

Mickel! Mickel!

Han försvinner ut på vägen. Efter några ögonblick höreB ett kväfdt skrik. Så synes Olof komma springande uppför sluttningen med Mikael i sina armar, halft dold under rocken. Han stannar ett ögonblick och ser ned öfver gården, frigör sin ena arm, tar af sig mössan och svingar den i luften. Springer vidare och försvinner mellan träden.

7. — Mikael.Fjärde akten.

P& fäbodvallen.

En grön äng, inramad af granskog, som på sidorna ligger i ett lägre plan än ängen, i fonden höjer sig mot en delvis snöbetäckt bergsplatå. Till höger i förgrunden fäboden, en gammal stockvirkesstuga, torftäckt, med gafveln och den låga dörren vettande mot åskådarplatsen. Längre mot fonden en annan, starkt förfallen bod.

Det är ljus natt. Himlen står blekgul öfver granarna.

Olof och Mikael komma uppför sluttningen i fonden till vänster. Mikael leder Olof och drar honom halft med sig.

OLOF.

Hvart går du? Jag orkar inte längre.

MIKAEL

stannar då han kommer upp på ängen, pekar på fäboden.

Sel Se!

OLOF.

Ja, jag ser. Hvem bor där?

MIKABL pekar på sig, nickar och skrattar.

OLOF.

Det är bra! Då få vi hvila.

Mikael släpper Olof, springer fram till fäboden, öppnar dörren som är stängd med en klinka och ser in. Vinkar därpå ifrigt åt Olof.MIKAEL.

Kom baral

OLOF.

Ja, jag kommer.

G&r till boden, sjunker utmattad ned p& marken invid dörren. Mikael har under tiden gått in i boden. Man hör honom rumstera där inne. S& kommar han fram i dörren och visar Olof hvad han funnit: ett gammalt kohorn, ett par' slitna lappskor. Han sätter hornet till munnen och blåser efter ett par försök låten från andra akten.

OLOF.

Sch — de kunna spåra ossl

MIKAEL nickar och skrattar.

Sch — schl

OLOF.

Vi skola hålla samman. Jag skall nog låra mig att blåsa, jag också! Där uppe — där ingen hör. Du får bara ha tålamod. Hör du — bara tålamod!

MIKAEL

visar skorna, gör min af att taga dem på sig.

OLOF hjälplöst bedjande.

Nej, gå inte ifrån mig!

MIKAEL

nickar beskyddande, ställer skorna ifrån sig, vinkar åt Olof att komma in.

SofvalOLOF.

Nej — inte in! Det är inte bra för huf-vudet! Och så kanna vi bli kringrända.

Mikael kryper in i stugan.

Ja, du får sofra. Jag kan nog vakta. Tror du inte? Jag är inte så dum, ser du, bara litet ovan ännu.

Tänk, så bra du hittar! Och allting vet du

— allting — här uppe! Du är en riktig stor-kaxe, du!

Sätter sig upp, lyssnar, ropar balfhögt:

Sch! Hvad är det för tissel — för tissel i skogen!

Sjunker tillbaka igen, skrattar.

Nu skrämde jag dem!

Du har det bra här, Mickel! Mycket bra! Så stort och bekvämt — alldeles som det ska vara! I morgon ska vi gå ut och se på ägorna. Sofver du? Då ska jag inte störa dig.

Ser upp mot himlen, i det han lutar sig tillbaka mot stugväggen.

Jag är så trött! Eviga morgon, låt mig sofva!

Han sluter ögonen.

Inifrån boden höres.

EN RÖST.

Inte sofva!

OLOF

spritter till, sätter sig upp, ser spändt på dörröppningen.

Hvem är det?

Dörren glider upp och i öppningen visar sig en liten, krokig skepnad, klädd i lappdräkt, med ett skrynkligt barnansiktesom har en obestämd likhet med Mikaels. Han sätter sig med korslagda ben p& tröskeln och ser p& Olof med ett illmarigt leende.

LAPPKUNOEN.

Det är bara jag, far lille.

OLOF.

Hvem är du?

LAPPKUNGEN.

Känner du mig inte?

OLOF

best&mdt.

Nej, jag känner dig inte.

LAPPKUNGEN.

Åjo — visst känner du Stor-Mickel. Lappkungen.

OLOF.

Vänta nu! Stor-Mickel? Nej, det är något fuffens. Du är ingen kung. Det finns ingen lappkung.

LAPPKUNGEN.

Finns det inte? Pekar.p& sin hnfva. Ser du inte kronan?

OLOF.

Jo, nu ser jag! Ers majestät!

LAPPKUNGEN.

Godt! Godt! Icke mer om det! Säg dul Oss kungar emellan.OLOF.

Det är sant! Det är sålunda verkligen du! Hur kom du hit? Nyss, om jag minns rätt —

LAPPKUNGEN.

Inte minnas! Hur kom du hit — i mitt rike?

OLOF

listigt.

Jag minns inte.

LAPPKUNGEN.

Kvickt svaradt! Men känner du också lagen?

OLOF.

Hvilken lag?

LAPPKUNGEN.

Där stor är liten och rak är sned, där björken kryper som ljung på hed, och älfven kvider i bergets skref, där snön ger blommor och natt är dag, där är mitt rike, där råder min lag.

OLOF.

Hvilken lag?

LAPPKUNGEN.

Böj dig!

OLOF ser på honom.

Stackare!

LAPPKUNGEN

jämrande.

Ja, en konung öfver stackare I Dagen ärkort — snart kommer den långa natten. Upp ur sin håla kommer hon, det svarta vidundret och gapar öfver allt. Och nordan kryper ner från bergen och gnager och gnager. Snart mötas de

— då gäller det: böj dig, böj digl Fall, hvita snö, göm, göm — bida, bidal Milsvidt, milsvidt

— ingen ser den ensamma rökenI Stackare! Det är så skönt att lefva!

OLOF.

Hur lefver du den långa natten?

LAPPKUNOEN.

1 rök och dunst, i rök och dunst I

OLOF.

Hvad gör du den långa natten?

LAPPKUNOEN.

Jag trollar.

OLOF.

Hvad trollar du?

LAPPKUNOEN.

Sken — sken! Norrsken!

Också far min var en stor trollkarl.

OLOF ser spftndt på honom.

Hvem var din far?

Lappkungen besvarar hans blick och skrattar.

OLOF

ursinnig.

Hvad skrattar du för? Lämna mig! Plötsligt bedjande. Jag är så trött. Låt mig sofva!

Han sjunker samman och sluter ögonen.LAPPKUNGEN.

Inte sofral

OLOF

sätter sig &ter upp, knyter n&fven och hötter åt honom.

Du ljuger! Du är inte verklighet, bara sken

— jag vet det.

LAPPKUNOEN.

Hvarför ville du då förgöra mig?

OLOF.

Tyst! Tyst!

LAPPKUNGEN.

Mitt rike ville du stjäla — ensam ville du vara konung. Därför ville du förgöra mig. Men det går inte, far lille — två kungar måste det vara, hög och låg — hög och låg! Annars haltade icke världen.

OLOF

plägad.

Tyst! Det där är ju nonsens.

LAPPKUNGEN.

Hvem vågar befalla här, i mitt slott?

OLOF.

Ditt slott? Hvad heter då ditt slott?

LAPPKUNGEN.

Glömskans slott!

OLOF.

Ja — glömskans! Men hvarför är det så lågt, ditt slott?LAPPKUNGEN.

Därför att det är så nära himlen.

Träd in, herre konung!

Olof reser sig upp.

Men böj dig — annars tappar du kronan!

OLOF rätar upp sig.

Nej, jag vill ickel StackareI

LAPPKUNOEN kryper hop, jämrar sig.

Det är så kallt, jag fryser. Ge mig din mantel 1

OLOF.

Min mantel?

LAPPKUNOEN.

Ja, din mantel, som du stulit af mig. Din varma mantel 1

OLOF

tar af sig pälsen, sveper den omkring honom.

Där — tag den!

LAPPKUNOEN.

Ge mig nu kronan!

OLOF

tar af sig mössan, räcker honom den.

Där — tag den!

LAPPKUNOEN

sätter mössan på sig, reser sig, rätar upp sig mer och mer och synes växa. Skrynkloma i hans ansikte försvinna och i och med det samma få hans drag en likhet med Olofs.

Känner du mig nu?OLOF

ryggar, ser på honom med vidgade ögon.

Ja, jag känner dig. Du är —

LAPPKUNOEN.

Säg uti Hvarför fruktar du? Säg namnetl

OLOP

rysande.

Nej, jag kan icke. Lyser upp. Nu vet jag. Ärkeängeln är du — ängeln med svärdet!

LAPPKUNOEN.

Den store drakdödaren, ja! Men namnet, säg namnet!

OLOF.

Nej — namnet säger jag icke!

LAPPKUNOEN.

Följ mig då!

Han griper Olofs hand.

OLOF.

Hvart för du mig?

LAPPKUNOEN.

Till den stora ättestupan, där dina fäder sofva. Stanna 1 Du står vid stupans branti Se i djupet — hvitnade ben, namnlösa, glömda — alla dina fäders — och hans — ser du, äfven hans — de små benen där?

OLOP.

De äro röda — som af blodl

LAPPKUNOEN.

Snart skola de hvitna, äfven de. Glömd —glömd! Hvarför bäfvar du? Stunden är kommen. Djupet väntar dig.

OLOF

ryggar.

Nej — icke än!

LAPPKUNOEN.

Frukta icke! Fall blott ned och tillbed mig, och jag skall bära dig genom luften, och dig skall väl gå och du skall evigt lefva på jorden.

OLOF

förfärad.

Nej — nej — hvad är detta?

LAPPKUNOEN lägger handen på hans skuldra.

Böj dig!

Olof segnar ned på knä. Lappkangen böjer sig öfver honom.

Och nu — säg namnet I

OLOF

stirrar på honom, så sliter han sig lös med ett högt skri, reser sig upp och skyler ansiktet med händerna.

Vik ifrån mig, frestare!

Lappkungen sjunker samman och försvinner in i boden. OLOF

tar händerna från ansiktet.

Hvar är du? Springer fram mot fäboden, i raseri. Satan — vidunder — kom fram ur din håla! Jag vill kämpa med digl

ANDERS utanför till vänster.

Skynda — skynda — här är han!OLOF

plötsligt stilla, lyssnar, smyger bakom fäboden och gömmer sig.

ANDERS fr&n vänster.

Han är i fäboden. Jag tänkte väl det. Gir mot f&boden, stannar. Nej, Otn jag törsl Bopar åt vänster. Skynda sig, frunl

OLOF sticker fram hufvudet.

Hsch! Hvad vill du?

ANDERS tar &t mössan.

Kors, ingenting. Jag söker bara lille Mickel.

OLOF.

Mickel 1 Pekar mellan träden. Där är han. Se, hur han kilar I Buss på honom — bussl

Springer nt åt höger.

ANDERS.

Han ä' spritt galen.

Går försiktigt fram till fäboden, öppnar dörren, ser sig omkring och går därefter in.

EDIT

kommer från vänster, skyndar fram till boden.

Är han där?

ANDERS

inifrån.

Ja — här är han!

EDIT.

Lefver han?ANDERS i dörren.

Ja, han sofver — han sofver så godt under pälsen.

EDIT

sjunker gamman i gråt vid tröskeln.

Och Olof?

ANDERS.

Gud hjälpe honoml Nu kommer dimman! Kom in baral

De gä in i fäboden. En tät dimma insveper scenen.

Då den lättar något skymtar man en högfjällsplatå, med fjällblommor på den ännu bruna marken, dvärgbjörkar och fjällvide. I dimman kommer Olof. Han är utan päls och bar-hufvad, går steg för steg, dignande. Han sneglar oupphörligt bakom sig, utan att dock fullt vända på hufvudet. Efter honom följer töckenskepnaden, insvept i en lång, släpande mantel. För hvart steg af Olof böjer den sig ner och slätar ut spåret.

OLOF

stannar.

Hvem följer mig?

Töckenskepnaden svarar icke, men fortsätter sin väg, böjd, tills den är alldeles inpå Olof.

OLOF utan att vända sig om.

Stanna! Icke så nära mig!

Skepnaden stannar, rätar upp sig och står orörlig.

Hvarför slätar du ut mina spår?

Skepnaden svarar icke.

Tror du inte jag känner dig? Mattias! Du afundsamme!

Vänder sig plötsligt om, stryker sig öfver pannan.Icke du? Hvem är du då? Du liknar en kvinna.

Skepnaden nickar.

Alltså, en kvinna 1 Låt se — öppna din kappa.

Skepnaden breder ut sin mantel.

Intet ser jag. Det är tomt under kappan. Endast töcken I

SKEPNADEN.

Töcknet som befruktar, tomheten som föder, glömskan, som förnyar I

OLOF.

Icke så nära migl Hvarför slätar du ut mina spår?

SKEPNADEN.

För att det skall växa i dina spår.

OLOF.

Hvad skall växa?

SKEPNADEN.

Ris och refva, ris och ref val

OLOF.

Intet meral För hvem skola de växa?

Skepnaden svarar icke.

Svara migl För hvem? — För min son?

SKEPNADEN.

För ingen 1 För sigl

OLOF.

År det allt? Ur vägen! öfver dig vill ag, dit upp, till isen, till ensamheten!SKEPNADEN.

Hvad bekymra dig då dina spår?

OLOF

trotsigt.

De äro minal

SKEPNADEN.

Gå, gå! — Du har långt kvar!

De försvinna i dimman.

Den lättar mer och mer, och fjällplatån framträder. 1 fonden ligger snö kvar i en skrefva. Under snön porlar en bäck. Vid randen af skrefvan växer en fjällbjörk, nästan manshög, hvars vridna stam är bländande hvit och hvars krona bär späda, halfutvecklade blad. öfver plat&n resa sig, närmare och högre, fjällets snötoppar.

Invid bergsskrefvan, under björken, ligger Olof. Hans ansikte är blekt, men lugnt och stilla. Hans rörelser och hans tal präglas af en växande matthet.

OLOF

har legat med hufvudet mot marken, nu reser han sig halft, stödjande sig på armarna.

Hvem sjunger?

EN RÖST från skrefvan, liknande Martas.

Midsommar 1 Midsommar 1

OLOF.

Midsommar? Hvar är du? Jag ser dig icke.

RÖSTEN.

Här! Djupt under snön — djupt under snön!

OLOF.

Kom upp till mig, midsommar!RÖSTEN.

Kan icke, taket är lågt, snön är så hård.

OLOF slår i drifvan.

Jag skall befria digl

RÖSTEN.

Icke sål Icke så! Smält drifvan!

OLOF

ligger sina händer pi snön.

Så?

RÖSTEN.

Rätt så! Det smälter — det smälter — det droppar från taket. Snart får jag se solen?

OLOF.

Mina händer stelna. Jag förmår icke.

RÖSTEN.

Ve!

OLOF böjer sig ned.

Jag hör dig icke mera. Hvar är du?

RÖSTEN

i björken ofvanför honom, nu förändrad, nng och klar.

Här — här!

OLOF ser npp.

Hvem hviskar i björken?

RÖSTEN.

Midsommar — midsommar!

OLOF.

Hvar är du? Jag ser dig icke.RÖSTEN.

I rot och stam — i kvist och blad.

OLOF.

Stackare! Så trasig! Fryser du inte?

RÖSTEN.

Jo, litet fryser jag. Värm mig!

OLOF.

Jag har ingen mantel. Den gaf jag bort.

RÖSTEN.

Hvem gaf du manteln?

OLOF skakar på hufvudet.

Jag minns inte mer.

RÖSTEN.

Så värm mig vid ditt bröst!

OLOF

lutar sig mot stammen, omfattar den med sina armar.

Så?

RÖSTEN.

Rätt så! Jag suger ditt lif, det stiger i stam, det sväller i knopp. Sel

OLOF.

Jag ser!

RÖSTEN.

Se min hvita stam! Se mina rodnande kvistar! Se mina gröna blad, hur ljuft de skälfva.

OLOF.

Jag ser! Hvad du är skön, midsommar!

8. — Mikael.